

NHIỆM TRÙNG NGOẠI KHOA

MỤC TIÊU

- 1-Định nghĩa được

- nhiễm trùng ngoại khoa

- 2-Khai thác đủ

- tính chất của các triệu chứng cơ năng, thực thể
- chi tiết của tiền căn

- 3-Chẩn đoán được

- áp xe nóng, nhọt, nhọt chùm, viêm hạch limpho, nhiễm trùng vết thương

- 4-Nhận thức được

- tính đa dạng, phức tạp của bệnh nhằm tăng cường công tác dự phòng

Định nghĩa

- **NTNK**

- biến chứng

- chấn thương, vết thương tích
      - thời bình, thời chiến
    - can thiệp bằng phẫu thuật.

- thường không khởi tự nhiên

- biến chứng tại chỗ
      - làm mủ, hoại tử hoặc hoại thư
    - biến chứng toàn thân
      - nhiễm độc, sốc nhiễm khuẩn...

NTNK

- Vì những biến chứng
  - phải can thiệp ngoại khoa
    - chích, rạch, dẫn lưu
    - cắt bỏ tổ chức hoại tử

Laurence

là một bài toán
không có tuổi
luôn được thảo luận
không giải quyết một cách dứt điểm

Nhiễm trùng ngoại khoa

Sức đề kháng
của cơ thể

Khả năng gây
bệnh VSV

Hoàn cảnh
khách quan

NTNK là sự mất thăng bằng

Xâm nhập của vi sinh vật

Chấn thương

Vết thương

Thủ thuật

Phẫu thuật

...

**Da, Niêm
bị tổn thương**

Ủ bệnh

Tiêu diệt

--

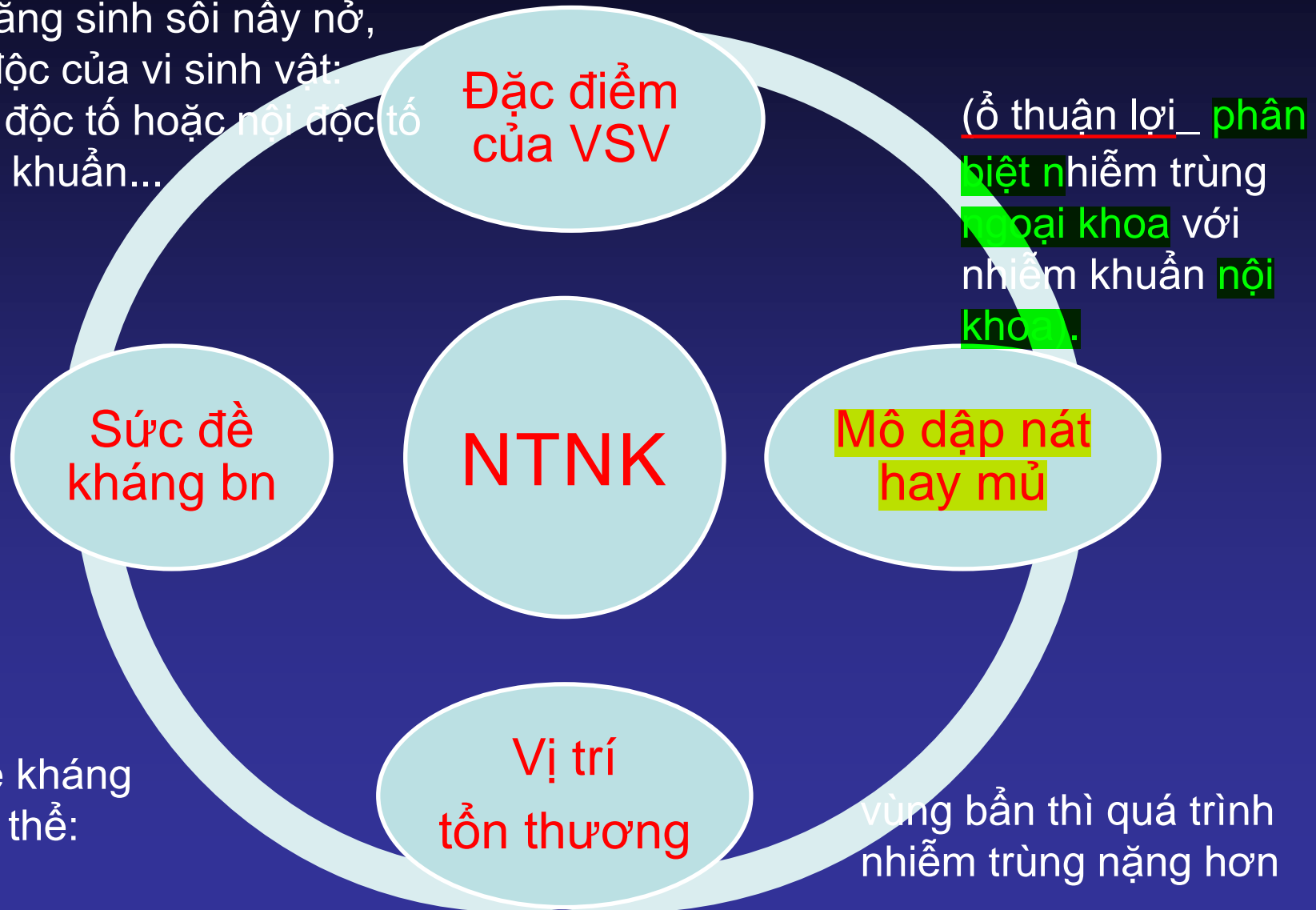

+

Điều kiện thuận lợi

- khả năng sinh sôi nảy nở, chất độc của vi sinh vật: ngoại độc tố hoặc nội độc tố của vi khuẩn...

Tác nhân

```
graph TD; A[Tác nhân] --> B[KST]; A --> C[Vi nấm]; A --> D[Vi khuẩn];
```

KST

Vi nấm

Vi khuẩn

- **Phân loại nhiễm trùng ngoại khoa**

khu trú

- Nhọt, Nhọt chùm
- Viêm mô tế bào

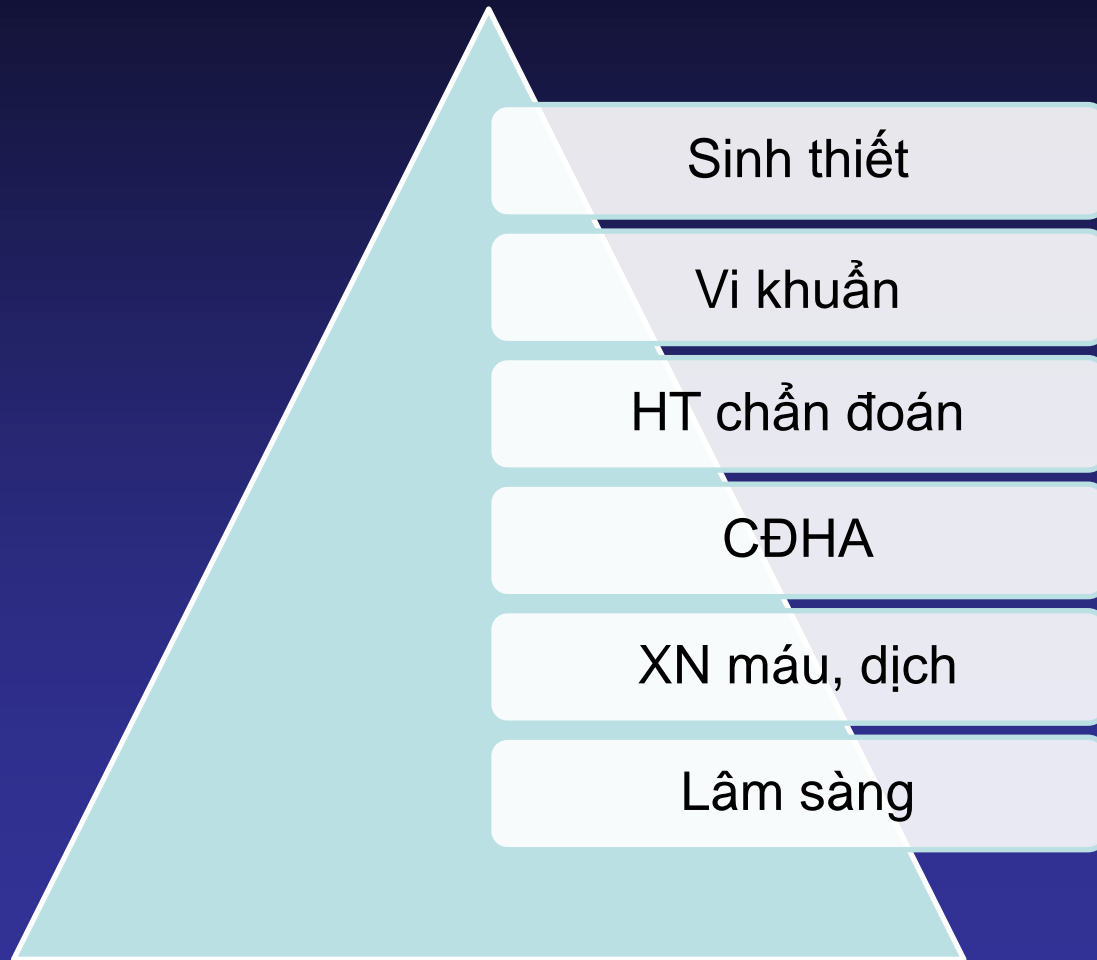
toàn thể

- Nhiễm trùng huyết
- Uốn ván, Sốc

đặc hiệu

- Lao hạch
- Bệnh do nấm

Chẩn đoán

Lí do NV

- Đau
- Sưng
- Chảy mủ
- Sốt
- Triệu chứng nặng hơn
  - mệt, mê hay sốc

Bệnh sử

- giai đoạn tụ mủ

- Đau:

- càng đau nhiều
    - mất ngủ

- Sốt:

- càng cao
    - cao dao động, nhiều cơn trong ngày

Tiền sử ?

- Tiểu đường
- Thuốc kháng viêm
- Suy dinh dưỡng
- Suy thận
- Suy gan
- Nhiễm HIV
  - (human immunodeficiency virus)
- Dẫn tĩnh mạch chi dưới
- Vết thương cũ ở gần ...

Tòan thân

- ghi nhận:
  - thân nhiệt
    - M, HA
    - tri giác
    - chân tay lạnh
    - da nổi bông
    - lượng nước tiểu giờ
    - ...

Tại chỗ

- –Nhìn:

- tìm màu da hay mảng đỏ, khối u, vết loét chảy mủ hay dịch đục, vết mổ sưng đỏ, tìm lẫn chỉ đỏ.

- – Sờ:

- vùng sưng, nóng, đau; vùng mất màu đỏ khi ấn, viêm tấy quanh u, quan trọng nhất là phải tìm dấu chuyển sóng_là dấu tụ mủ, dấu lép lép_trong hoại thư sinh hơi.

- Cửa ngõ xâm nhập:

- vết thương mới hay cũ_có thể đã thành sẹo, vùng viêm nhiễm mới hay cũ_có thể đã thành sẹo.

Tổn thương thường gặp

- **Viêm mô tế bào**

- dấu hiệu toàn thân trầm trọng: sốt cao li bì (39-40°C), sốt rét run, mê sảng, nôn
- số lượng bạch cầu tăng rất cao, có khi số lượng bạch cầu lại giảm rất thấp
- vùng viêm mô tế bào sưng đỏ ở giữa, xung quanh phù nề và đau, da căng bóng và ấn rất đau.

Áp xe nóng

Gđ viêm tấy

- sưng , nóng, đỏ, đau

Gđ áp xe

- đau theo nhịp đập
- biểu hiện toàn thân nặng

Gđ áp xe

- vùng viêm tấy rõ ràng
- dấu hiệu chuyển sóng

Áp xe lạnh

Áp xe nóng

Nhọt

- Nhiễm trùng có giới hạn ở nang lông,
- tụ cầu vàng
- Khởi đầu
  - thường là do viêm một nang lông, sau đó đến
- giai đoạn
  - làm mủ và hoại tử
- Nhọt có thể tự vỡ
  - ngòi mủ (bourbillon)

Hậu bối

- tổn thương do nhiều nhọt kết dính với nhau.

Nhiễm trùng vết thương hay vết mổ

- tỉ lệ thuận
  - tình trạng sạch, nhiễm của vết thương.
- Nếu vết thương
  - sạch, NT khoảng 1,5 – 3,9%.
  - bẩn, NT khoảng 28 – 40%.
- NT vết thương
  - trên lớp cân,
    - gọi là NT nông
  - dưới lớp cân,
    - gọi là NT sâu.

Tiêu chuẩn chẩn đoán

- **Nhiễm trùng nông**

- trong vòng 30 ngày sau khi bị vết thương
  - Mủ chảy ra từ vết thương hay nơi dẫn lưu.
  - Vết thương được đóng kín, nhưng trong dịch tiết có vi khuẩn (khi cấy).
  - Phẫu thuật viên phải mở vết thương

Tiêu chuẩn chẩn đoán

- **Nhiễm trùng sâu**

- trong vòng 30 ngày nếu không có mảnh ghép,
- trong vòng 1 năm nếu có mảnh ghép.
- Phải mở vết thương (trước đó đã may kín) vì bệnh nhân sốt hay có dấu hiệu sưng, đau (dù cấy dịch không có vi khuẩn mọc).
- Có ổ áp xe hay biểu hiện NT
  - khi khám, khi mổ hay xét nghiệm mô học.

Bốn mức độ

- **Độ 1:**

- sưng, nóng, đỏ, đau tại vết thương.
- Có thể có chảy dịch (có hay không có vi khuẩn) từ vết thương.

- - **Độ 2:**

- có mủ ở lớp mỡ.

- - **Độ 3:**

- có mủ ở lớp mỡ và lớp cơ. Hay chỉ có mủ ở lớp cơ.

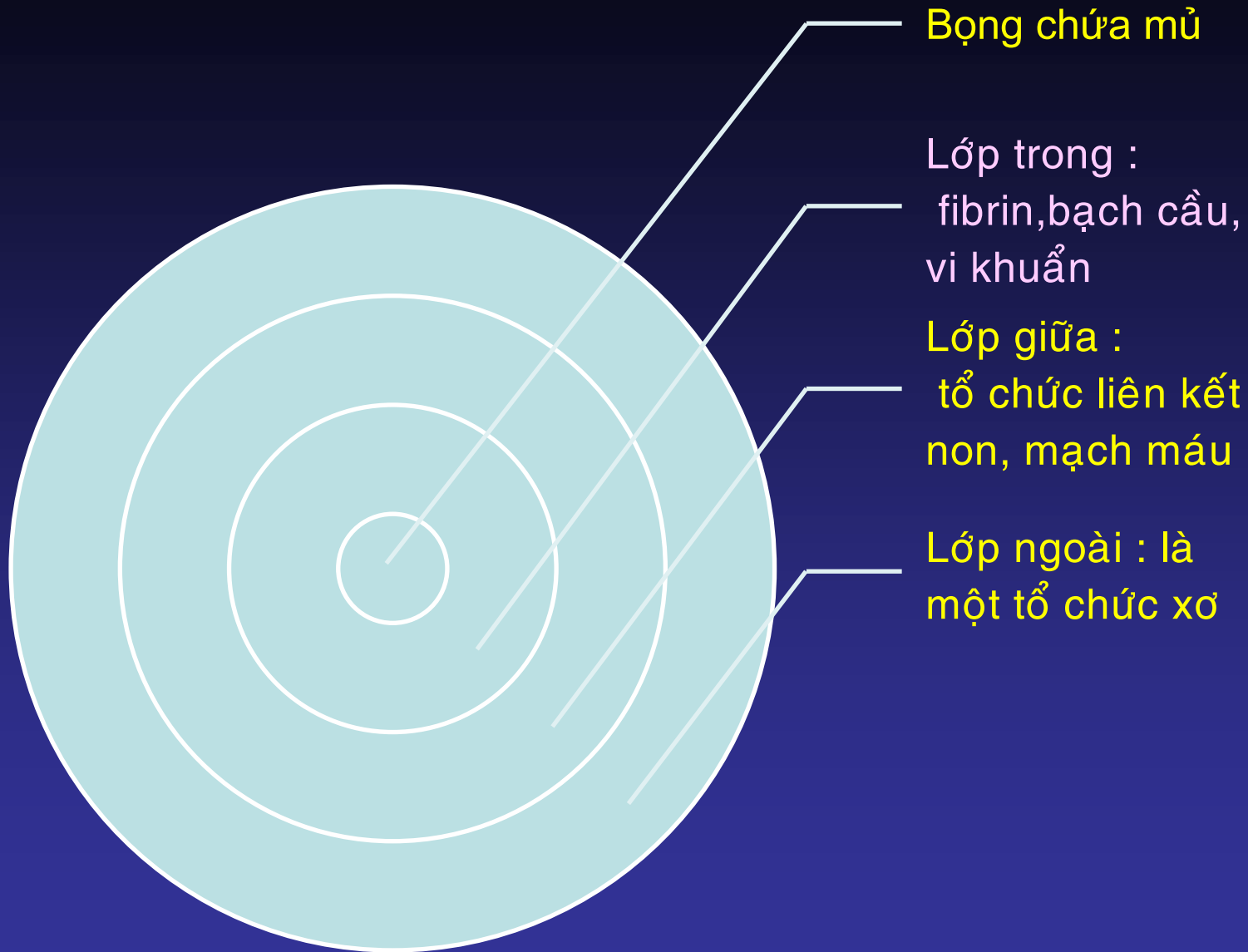
- - **Độ 4:**

- khi có tình trạng viêm tấy lan rộng xung quanh vết thương.

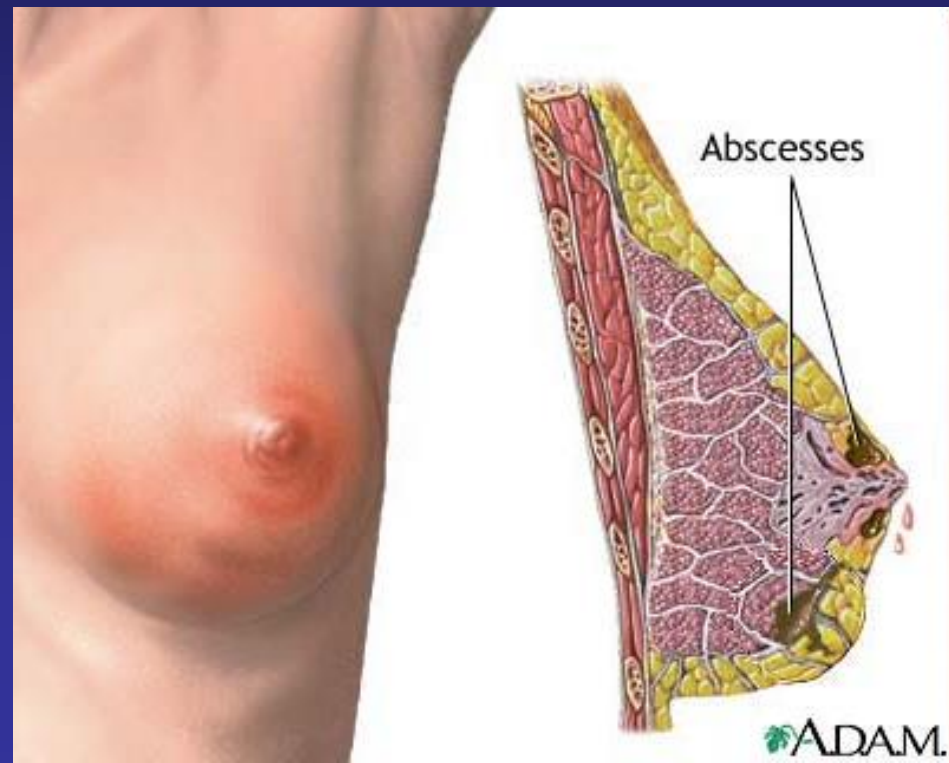
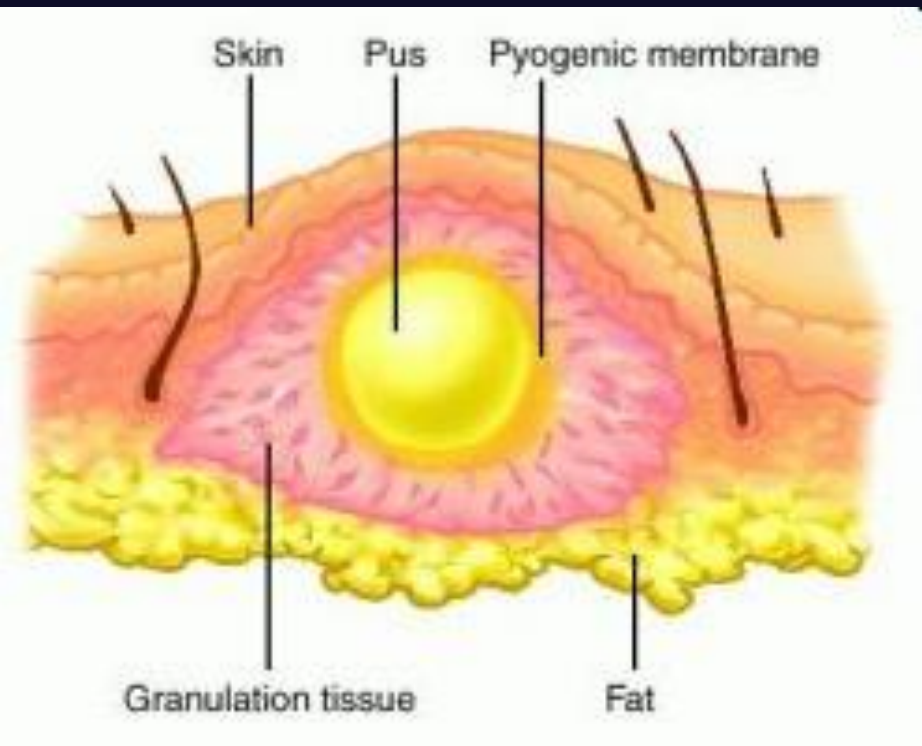

cầu tạo áp xe nóng

- Vách bao: cầu tạo bởi 3 lớp
  - Lớp trong : nơi tiếp xúc ổ mủ, là mạng lưới fibrin giam giữ các bạch cầu và vi khuẩn
  - Lớp giữa : tổ chức liên kết non, chỉ có những mạch máu mới tạo.
  - Lớp ngoài : là một tổ chức xơ, một hàng rào ngăn cản giữa những mô NT và mô lành
- Bọng chứa mủ
  - Mủ đặc dính, màu kem sữa, không mùi: áp xe do tụ cầu
  - Mủ loãng, mủ pha thanh dịch: áp xe do liên cầu
  - Mủ loãng xám bẩn, mùi thối: do vi khuẩn yếm khí

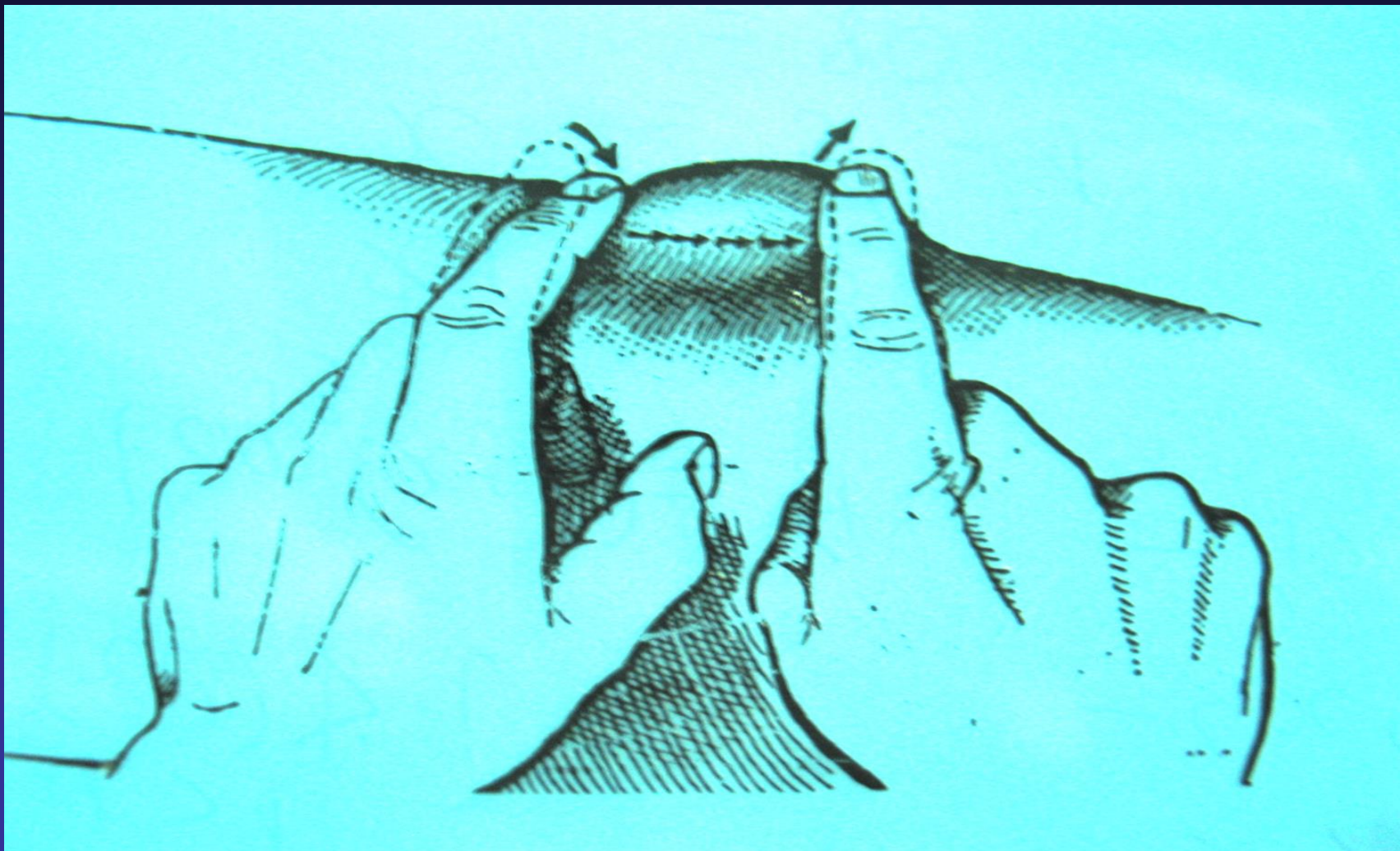

dấu chuyển sóng

Viêm tấy lan tỏa

- Nhiễm siêu vi herpes simplex virus ở mặt lòng bàn tay
- Viêm mạch lympho ở cẳng tay

- Viêm hạch lympho ở nách

Nhọt

Nhọt

- nhiễm khuẩn phát triển từ chân lông
- tụ cầu khuẩn vàng

Nhiễm khuẩn lan

- quanh chân lông
- phần biểu bì xung quanh
- tạo ra một đám tổ chức hoại tử / ngòi
- ngòi :
  - tụ cầu khuẩn, bạch cầu
  - mảnh tổ chức liên kết hay biểu bì hoại tử

Nhọt

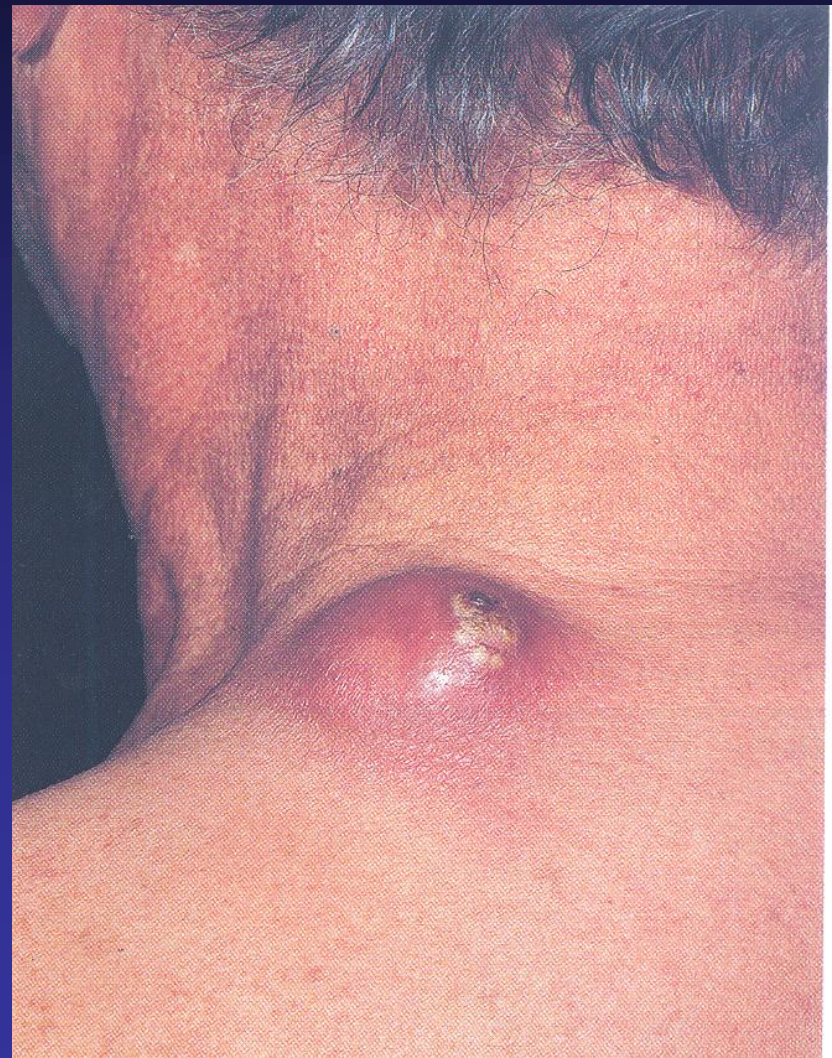

Nhọt chùm

Nang bọc thương bì
nhiễm khuẩn

Nhọt chùm

- Đường huyết mao mạch
  - Lúc nhập viện

Hậu bối

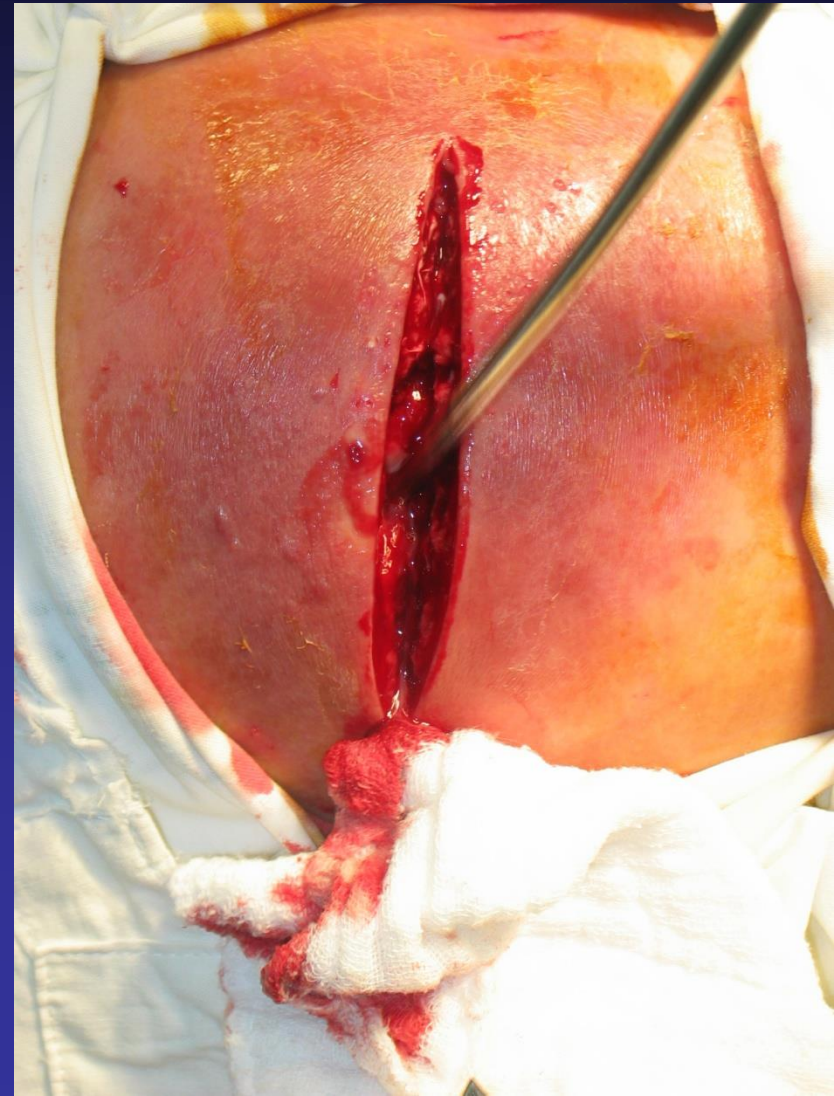
Rạch mổ

Phá góc nách

Cầm máu

Cắt lọc

Cầm máu

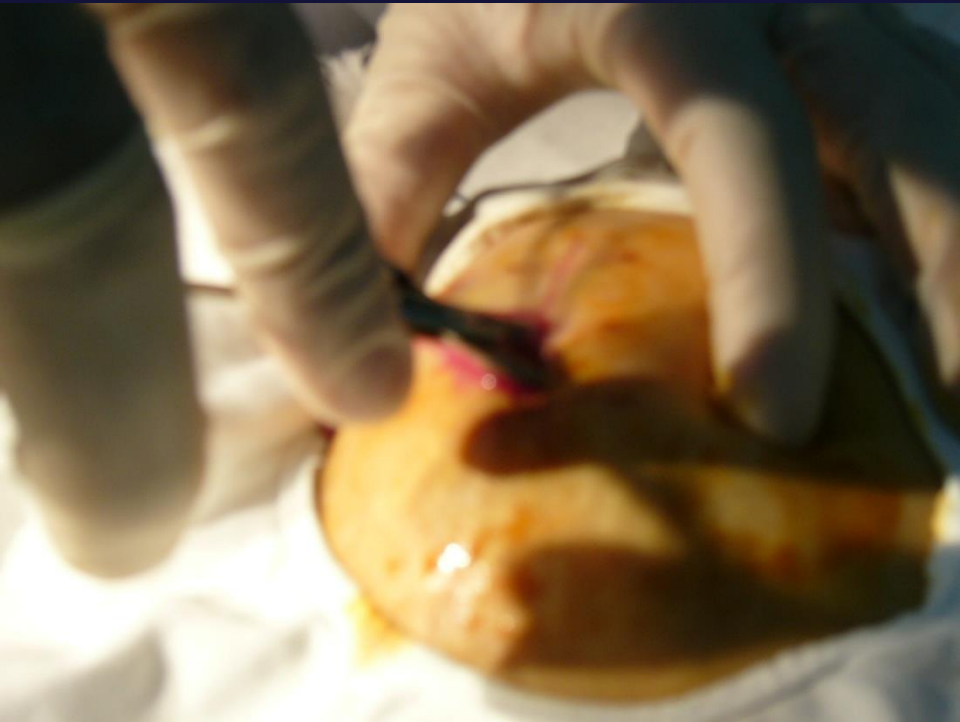

Nhiễm trùng vết mổ viêm ruột thừa

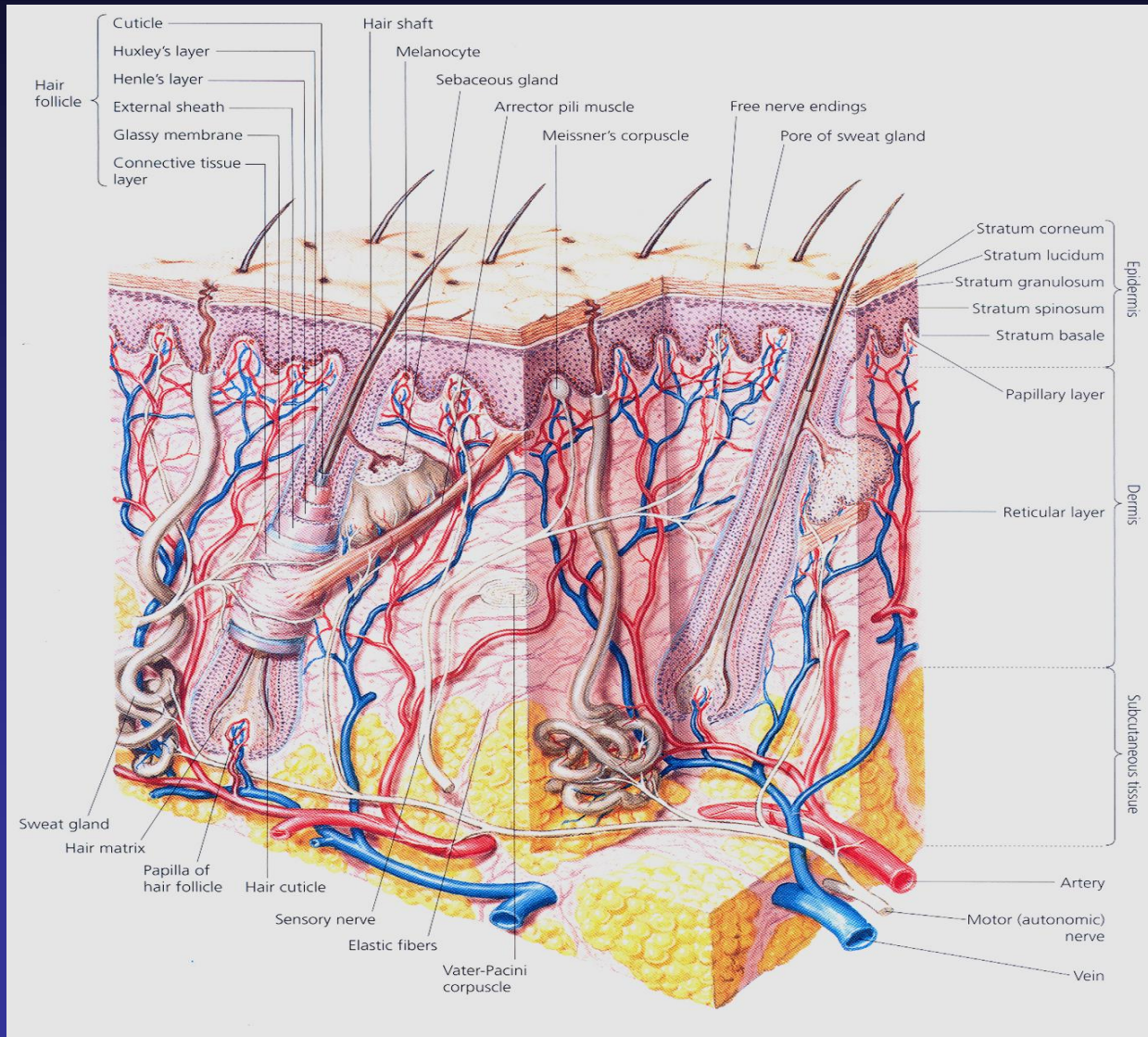

Rạch tháo mũ

Cấu trúc của da và lớp dưới da

Nhiễm trùng ở người dùng ma túy qua đường chích

- Vị trí nhiễm trùng thường gặp nhất
  - chi trên và chi dưới, bẹn và hố trụ trước
- **Yếu tố nguy cơ và sinh bệnh**
  - do chèn ra ngoài lòng mạch
  - Kim bẩn
  - hỗn hợp heroin và cocaine
  - phụ nữ
  - nhiễm HIV

Cơ chế nhiễm trùng

- do
  - chấn thương do chích nhiều lần một chỗ
    - thiếu máu và hoại tử khu trú
  - ảnh hưởng trực tiếp của thuốc
    - gây ra co mạch và viêm tắc
  - thiếu máu mô
  - liên quan đến nhiễm khuẩn do cấy trực tiếp
  - rối loạn miễn dịch

Viêm mô tế bào và áp xe dưới da

- **Chẩn đoán dễ**

- đau, nhạy cảm, mảng cứng, hồng ban và nóng

- **Biến chứng**

- nhiễm trùng huyết và tử vong
  - vết loét mạn tính
  - viêm gân-bao gân của bàn tay
  - viêm khớp nhiễm trùng
  - hội chứng chèn ép khoang
  - giả phình động mạch
  - viêm tủy xương
  - hoại thư các ngón tay

Hoại tử mô mềm

- **Của**
  - mô dưới da
  - cân (necrotizing fasciitis)
  - cơ (myonecrosis)
- **Đe dọa mạng sống**
  - thay đổi từ 10%-23%
  - tỷ lệ đoạn chi là 10%
- **Khó chẩn đoán bằng lâm sàng**
  - không biểu hiện rõ ràng với đầy đủ
    - đau dữ dội, nốt phỏng xuất huyết, hay nhiễm độc toàn thân
    - giống như viêm mô tế bào hay áp xe dưới da không biến chứng

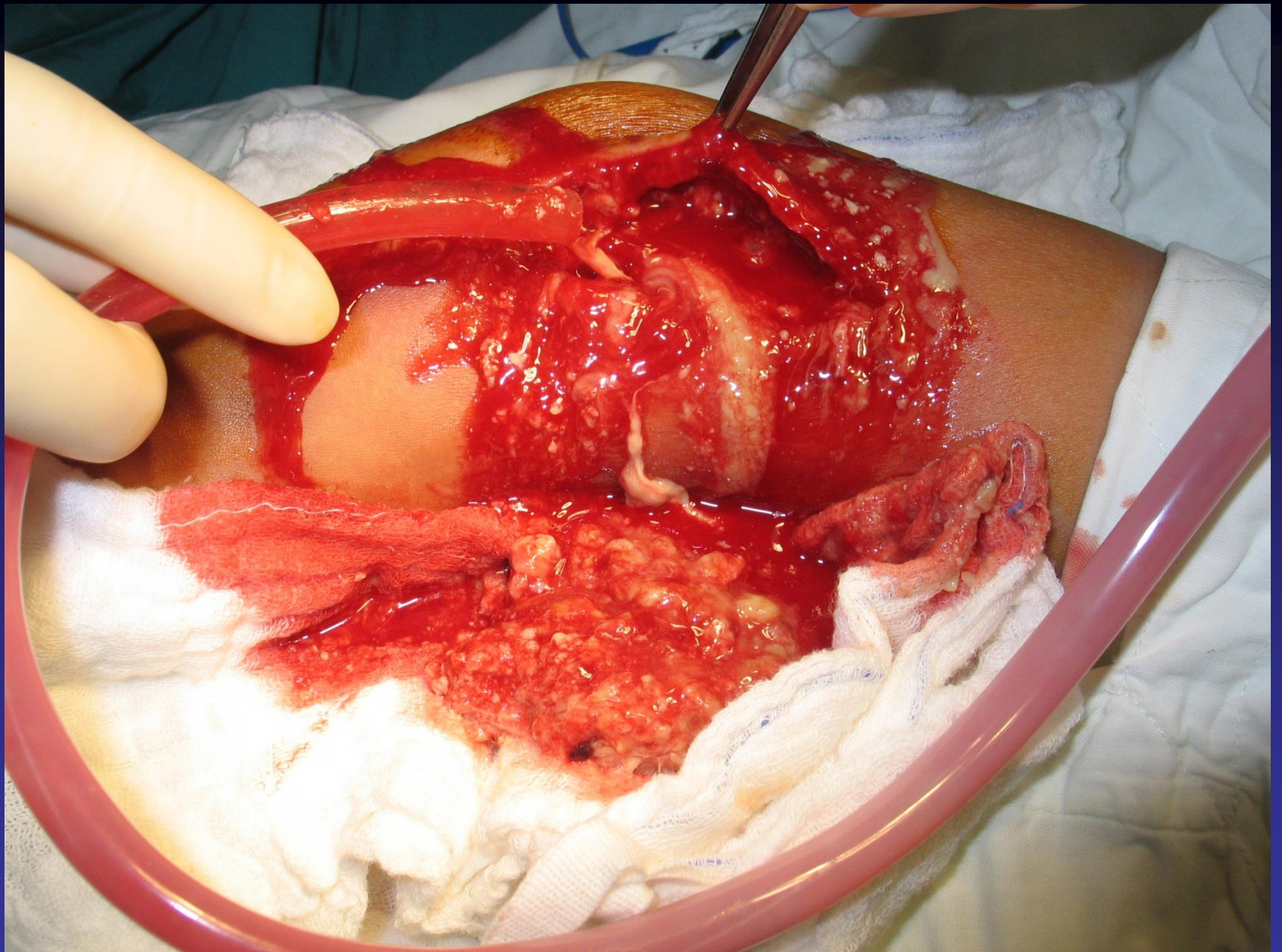
phải nghi ngờ

- khi xuất hiện những triệu chứng
  - mạch huyết áp không ổn định
  - đau khu trú dữ dội
  - mất cảm giác tại chỗ
  - lan rộng nhiễm trùng nhanh chóng
  - nốt phỏng chứa dịch như máu hay màu xanh bẩn
  - khí trong da
  - hồi phục chậm dù đã dùng kháng sinh thích hợp

Viêm mủ cơ

Bệnh án

- Phần thông tin bệnh nhân
- Lý do vào viện

Đau

Sưng

Chảy mủ

Sốt

Mệt

Hôn mê

- Hỏi

Đau

– Nhiều: mất ngủ   nhịp đập

Tiền căn

- Tiểu đường
- Sử dụng thuốc kháng viêm (corticoid)
- Suy dinh dưỡng
- Suy thận
- Suy gan
- Nhiễm HIV
- Dẫn tĩnh mạch chi dưới
- Vết thương, ổ nhiễm cũ

Bệnh án

- Khám

- Nhìn

- Màu da   Mảng đỏ   Khối u
    - Lóet   Chảy mủ   Vết mổ
    - Lăn chỉ

- Sờ

- Sưng   Nóng   Đỏ   Đau
    - Mất màu khi ấn
    - Khối u   Viêm tấy quanh u
    - Dấu chuyển sóng   Dấu lép bép

Bệnh án

- Toàn thân
  - Thân nhiệt
  - M, HA
  - Tri giác
  - Chân tay lạnh
  - Da nổi bông
- Tìm cửa ngõ xâm nhập